

Projekt ma na celu ustalenie, w jakim stopniu bezrobocie w zależności od okresu jego trwania zmienia sytuację życiową osób bezrobotnych i ich rodzin, a także porównanie życia codziennego osób bezrobotnych w Polsce i adekwatności wsparcia instytucjonalnego dla nich na przestrzeni ostatniego stulecia.

Sytuacja osób bezrobotnych będzie analizowana w trzech kontekstach: (a) rodzinnym, (b) społecznym, (c) instytucjonalnym z uwzględnieniem trzech obszarów życia społecznego: (1) materialnych i niematerialnych zasobów pozostających w dyspozycji gospodarstwa domowego osoby bezrobotnej, (2) uczestnictwa w życiu społecznym, (3) zakresu uprawnień i możliwości ich wykorzystania. Te trzy obszary zostaną zanalizowane pod kątem integracji, zagrożenia wykluczeniem społecznym bądź już postępującego wykluczenia osób bezrobotnych. Cały projekt będzie też uwzględniał zróżnicowanie doświadczeń bezrobocia ze względu na płeć oraz sytuację rodzinną.

W ramach projektu przeprowadzony zostanie ogólnopolski konkurs na pamiętniki osób bezrobotnych. Będzie on stanowił kontynuację wcześniejszych konkursów realizowanych w ramach Instytutu Gospodarstwa Społecznego SGH w Warszawie, to jest konkursu kierowanego przez Ludwika Krzywickiego w latach 30-tych XX w.¹ oraz Andrzeja Budzyńskiego na przełomie XX i XXI w.² Istotnym uzupełnieniem wiedzy wyniesionej ze studiów literatury przedmiotu oraz analizy pamiętników będzie dziesięć studiów przypadków gospodarstw domowych doświadczających bezrobocia. Gospodarstwa te zostaną dobrane ze względu na sytuację rodzinną oraz trajektorię bezrobocia. Zakładamy, że będzie można wyróżnić co najmniej trzy typy trajektorii: (1) upadku, (2) trwania i (3) sukcesu³. Jakościowa analiza treści pamiętników (obejmująca także analizy porównawcze z pamiętnikami z poprzednich konkursów) zostanie pogłębiona poprzez studia przypadków reprezentantów konkretnych trajektorii wykluczenia społecznego (wywiady pogłębione z bezrobotnymi i członkami ich rodzin) z uzupełnieniem w postaci analizy polskiej polityki społecznej wobec bezrobocia, z uwzględnieniem zarówno pomocy społecznej, instrumentów rynku pracy, jak też ogólnej sytuacji gospodarczej kraju (analiza treści dokumentów oraz wywiady z przedstawicielami instytucji rynku pracy i pomocy społecznej oraz z osobami ze środowisk lokalnych wytypowanych bezrobotnych).

Całość projektu pozwoli odpowiedzieć między innymi na pytania, jakie jest zróżnicowanie zasobów w dyspozycji, uczestnictwa w życiu społecznym i wykorzystania uprawnień w gospodarstwach domowych bezrobotnych, na ile zmieniła się jakość i organizacja życia, a także podział ról w ramach gospodarstwa domowego osób bezrobotnych oraz jak osoby bezrobotne radzą sobie i wychodzą z bezrobocia. Wreszcie, jak zmienia się z jednej strony polityka państwa, a z drugiej nastawienie społeczeństwa wobec osób bezrobotnych.

Przyjęcie perspektywy historycznej pozwoli trafniej scharakteryzować nowe cechy bezrobocia w drugiej dekadzie XXI wieku, a tym samym spojrzeć z innej, dotychczas nieznannej naukom społecznym, perspektywy na jeden z najstarszych i najbardziej kluczowych problemów społecznych. Metoda pamiętnikarska uzupełniona studium przypadku pozwoli również na ocenę adekwatności i skuteczności interwencji pomocowych wobec konkretnych profili bezrobocia w konkretnych warunkach środowiskowych i instytucjonalnych.

---

¹ *Pamiętniki bezrobotnych*, IGS, Warszawa 1933.

² *Pamiętniki bezrobotnych*, IGS SGH, Warszawa 2003.

³ A. Karwacki, T. Kaźmierczak, M. Rymsza. Reintegracja. Aktywna polityka społeczna w praktyce, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2014.